

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáczai-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petsor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

<i>A kiadóhivatalban átveve:</i>	Negyedévre . . . 2 frt — kr.
Egész évre . . . 6 frt — kr.	Egy hónapra — > 80 >
Félévre . . . 3 > — >	<i>Vidékre postán szállítva:</i>
Negyedévre . . . 1 > 50 >	Egész évre 10 frt — kr.
Egy hónapra — > 60 >	Félévre . . . 5 > — >
<i>Helyben házhoz hordva:</i>	Negyedévre . . . 2 > 50 >
Egész évre . . . 8 frt — kr.	Egy hónapra 1 > — >
Félévre . . . 4 > — >	<i>Egyes szám ára 4 kr</i>

A vihar kitörőben.

Nagy szerencsétlenség nyomasztó érzete nehezült országszerte a kedélyekre.

A tenger háborog, a hullámok magasra csapnak valami ismeretlen szörnynek korláca alatt, — de viharnak még nesze sem hallik . . .

A pápa követe vagy tíz napig itt volt Magyarországon; járt Esztergomban, Budapesten és Váradon.

Nyilatkozatait, akár küldöttségek előtt, akár a fehér asztalnál, hallhatta, majd a lapokban olvashatta ország-világ. S még azok a helyi lapok is, melyek leérkeztek már hírét is illetlen kifakadásokkal fogadták, a nunczius ott tartózkodása alatt és távozta után nem találtak kifogásolni valót sem modorában, sem fölléptében, sem beszédei vonatkozásaiban . . .

A kormányval összeköttetésben álló félhivatalosak maguk is higgadtan bucsuztatták a távozót. Az egyik a következőket mondta: *A nuncziusnak nyilatkozatai után ítélve a Vatikán intencziói Magyarország irányában barátságosak és békések. Ha így állnak a dolgok, mindkét oldalon jóakarattal sikerülni fog az állam s egyház közötti békés egyetértést helyreállítani.*

Az ország közvéleményében valami hatalmasabb emóciót sem lehetett tapasztalni; sőt nemcsak az ország, hanem a meglátogatott városok közönsége is kezdte elfeledni, hogy nuncziust látott: amikor

előáll Gyula városának az egyház pénzén fölnevelt képviselője, néhai 48-as függetlenségi hazafi, majd elbocsátott függő főispán, Terényi Lajos, és meginterpellálja a kormányt, akar-e nuncziussal szemben valamit tenni a végből, hogy a *nyugalanság lecsillapodjék!*

Magyarország miniszterelnöke pedig mint kész szónok siet rögtön válaszolni, hogy: *ha nem is a ténye, ha nem is a szándéka, de a látszata minden esetre fenforog, hogy jog- és hatáskörét talán*

czélatosság nélkül Agliardi pápai nunczius *tullépte.*

Tessék itt minden szót megfontolni. Tehát *tény*, hogy *nem* lépte tul — tény, hogy *szándéka sem volt* tullépni hatáskörét. De a *látszat* megvan, hogy *talán czélatosság nélkül* — mégis tullépte.

És a nunczius távozta után egy hétre május 1-én kísült, hogy *ezen látszat miatt* a magyar kormány már megkereste a külügyminisztert, ez tovább keresgél diplomaciai uton Rómában a szentszék-nél stb.

Vegyük mindezekhez a külső körülményeket: a kormány titokban fog egy interpelláló képviselőt; elnöke betanul egy előre elkészített választ; az ellenzéki képviselők nagyobb része távozik; s a gyűlés végén meglepetésül előtérbe lép egy sceneria: háttérben a kérdőre vont pápával, a tetten kapott nuncziussal, a Magyarország függetlenségét védő Bánffyval — s mindez azért, mert ismételjük:

»ha nem is a ténye, ha nem is a szándéka, de a látszata fenforog, hogy jog- és hatáskörét talán czélatosság nélkül Agliardi nunczius tullépte.«

Már most ezek után méltán kérdezhetjük: mért volt erre a jelenetre szükség az azt megtapsoló és éljenező szabadelvű pártnak és kormánynak?

Mert az a *látszat* — az csupán ürügy.

A liberálisizmus nem fog bunkót a szunyog ellen. Léte foroghat kockán; uralmát fenyegetheti veszély; vagy távolabb gondolt czéljának elérésére kínálkozik neki közelebbi alkalom? . . . Ki tudná!

Csak az bizonyos, hogy nem közönséges oka volt ezen va banque szerű fölléptének.

Mi pedig hazánk békeje, lelkiismeretünk nyugalma, sz. vallásunk szabadsága miatti aggodalommal nézzük a hullámok torlódását s azon töprengünk: vajjon e május 1-én kik végeztek rombolóbb mun-

kát a társadalmi rendre nézve: azok a szabadban mulató munkások-e, kik miatt készenlétben tartották a kaszárnyák lakóit? vagy azok a honatyák, akik gorbombán megfenyegettek egy, az egész emberiség békéjén fáradozó, fegyvertelen szegény öreg embert?

A vihar immár kitörőben!

Gróf Khuen-Héderváry a királynál.

Laptársunk a »Magyar Állam« megbízható kúttórrásból közli, s a budapesti többi lapok is hozzák a következő nagy jelentőségű hirt.

Gróf Khuen-Héderváry horvát bán ő felsége Bécsbe hívatta. A bán egyenesen odautazott, s a magyar kormányférfiakkal nem is beszélt! Beavatottak tudni vélik, hogy a bán utja a magyar kormánynak közel napokra várható elbocsátásával van összefüggésben, melyre a nyitrai választásoknál elkövetett erőszakoskodások foglalkoznak okul szolgálni.

Gróf Zichy Nándor kihallgatáson.

Budapesti tudósítónk távirata szerint lapunk is közölte azt aényt, hogy gróf Zichy Nándor kihallgatáson volt a királynál. A kormánypárti sajtó sietett ezt azzal kiszínezni, hogy a gróf nem maga kérte a kihallgatást, hanem a király rendelte fel »ad audiendum verbum.« még pedig a legutóbbi nyitrai választás alkalmával állítólag tett azon nyilatkozatért, hogy neki a választási elnök nem parancsol, mert ő aranygyapjas, tehát főhercegi rangú, s így kívül áll a szokásos kompetencián. Az egyik félhivatalos lap hosszasan magyarázta is, hogy mennyire alaptalan ez a nyilatkozat. De ime most kiderül, hogy a gróf ezen szavakat nem is mondta, tehát az erre vonatkozó polemia magától elesik.

Különben az egész kihallgatásnak valódi története a következő:

Gróf Zichy Nándor maga jelentkezett Pápay Istvánnál, mint a kabinetiroda főnökénél audienciára. — Pápay ugyancsak táviratilag tudatta Zichyvel az audiencia napját és óráját s ehhez képest gróf Zichy Nándor fölutazott Bécsbe. — Természetes, hogy a kihallgatáson gróf Zichy Nándor esakis a saját politikai álláspontjáról beszélt a királynál, a kinek elmondta a helyzetről való nézeteit is. Különben is elképzelhetetlen dolog, hogy a nyitrai választás ügye is szóba ne került volna, minthogy a gróf maga is tanuja volt a 24-iki eseményeknek. A király hír szerint gróf Zichy Nándort igen kegyesen

fogadta s szokott szives modorában bocsátotta el. A kihallgatás körülbelül 20 percig tartott.

A liberális sajtó a fennebb említett koholmányokkal bizonyára enyhíteni kívánta azon kinos benyomást, melyet a nyitrai választáson a kormánypárt részéről elkövetett üzemek méltán kelthettek.

A nyitrai mandátum.

A képviselőház állandó igazoló bizottsága Bornemisza Ádám elnöklete alatt tartott ülésében tárgyalás alá vette dr. Janits Imre Nyitrai megye, nyitrai választó-kerületében megválasztott képviselő megbízó levelét. A megbízó levélül szolgáló választási jegyzőkönyv ugy tartalmazta mint kiállítására nézve megegyezvén a törvény és a házszabályok rendelkezéseivel, a bizottság dr. Janits Imrét a kérvényezhetésre megszabott harmincz nap fentartásával igazolt képviselőnek jelentette ki s jelentésének a Ház elé terjesztésével Dókus Ernő bizottsági tagot bizta meg. Gróf Zichy János pártja már készíti a kérvényt, melyben a választás megsemmisítését fogják kérelmezni és az adatok gyűjtésében már annyira előrehaladtak, hogy az már jövő hét végén a képviselőház elé fog kerülni. — Érdekes, hogy a képviselőház igazoló bizottsága nem vette formahibának, hogy a mandátumnak a II. bizottság előtt készült részét ugylátszik feledékenységéből a kormánypárti bizalmi férfiak sem irták alá.

Külföldi hang politikai helyzetünkről

A Le Temps »A magyar kulturharc« cím alatt vezércikkhezvén, a következőket írja: A magyar államot éppen abban a pillanatban, a melyben ezredéves fennállását készül megünnepegni, éri a szerencsétlenség, hogy egy felekezeti konfliktus megtámadja belső békéjét, fenyegeti intézményeinek állandóságát s megakadályozza magas rendeltetésének betöltését. A Bánffy-kormány magatartásának ismertetése után a cikk így folytatja: A veszedelem bizonyosan nagy lehet már, mikor a miniszterium oly nagy zajjal gratulál önmagának a legutóbbi választáson 75 szónyi neveltséges többséggel való győzelme alkalmából. Érdekes — ugymond — hogy a kormány ennyi nehézség daczára még sem veszi bátorságát s változatlanul vissza fogja küldeni a hátralevő egyházpolitikai javaslatokat a felsőházhoz.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Kultur-képek a cigány-világból,

(Vége.)

41. Helyben hagyta ő Felsége azt-is, hogy a' Czigányok a' közönséges Épületeknek építettségét alkalmatosságáru kéri munkára fordítassanak, az alatt-is pedig, miglen más pénzt kereshető alkalmatosságok eshetnek a' Kofztillai Tatornának munkálására kézf. pénzért igazítassanak.

42. Az hegedős Czigányokról már fellebb meg-lett a' Rendelés, azért ahoz taresák magokat, hanem ha a' Verbováló Vitézség őket hegedülés végett kívánni fogja, azokhoz el-menni tartozzanak, ezen esetben pedig nekik Pafualis Levél adattassék.

43. Nem hagyatik az a' vélekedés helyben, hogy a' Czigány Gyermekek egy Vármegyéből más Vármegyében el-fzedett gyermekekkel öfzve Tseréltessenek, mivel ez igen költséges, hanem egy Faluból, más távol levőben hordattassanak, Apjuk, Anyuk Paffus nélkül kóborolni ne engedtesse, és így a' gyermekek a' fen irt mód fzerént fel-neveltethetnek.

44. A' mely Földes Urak az illetén tendő Rendelésekben ellent állanak, azok ne-vezet fzerént fel-irattatván bé-adattassanak, hogy az fzerént, érdemek fzerént tfelekedeteik-is meg-feddettethessék.

Az erőfőbb, vagy jobb erőben lévő Czigányok Zfellerségben ne lakjanak, hanem a' me-

zei, és egyéb dolgok folytatására erővel-is kénfzeríttesse.

46. Az el-vénhedett Czigányok, nem Czigánynál, hanem más Lakosnál zfellerkedgyenek, és az ilyenek zfeller Czigányra vigyázó fzemmel legyenek, s ha mi fínt, vagy rofzfzat tenének, az Uraságnak bé-jelentsék.

47. Minden Czigány, ha egy helybül másban akár minémü dologban-is kívánna által menni, leg-elsőben-is magát az Helység Birájánál, vagy más elől járónál tartozik Paffusával edgyütt, bé-jelenteni, ellenkező esetben megfogatassék, s közönséges Areftomban vitetteffék.

48. Mivelhogy az Isteni félelem mindeu jónak kezdete, hogy ezen Czigány nemzet-is magát gyermekségétől fogva a' jóban foglalhassa, azon nemzetnek mind örege, mind ifia, mind gyermeke Vasárnap, és más Ünnepek napokon a' Templomokban járni, ott Prédikáziókat, s lelki oktatót, vagy Katekizmusbéli tanítást hallgatni, a' Birák, és Helységbéli Papok, és Prédikátorok által kénfzeríttesse; és mivel közönségeffen a' Czigányok az mely helyekben meg-fordulnak, azon helyeknek a' Vallását-is tartani fzozták, ahoz képeft a' Papok, és Prédikátorok által arra kénfzeríttesse, hogy valami módon vagy azon vallásban, melyet az Eleik tartottanak, meg-állapodgyanak, vagy leg-alább valamely állandó vallásban maradni meg-határozattassanak. Hogy pedig a' Czigányságnak mind vallásban tendő előmenetel, mind magok vifelékek felöl ő Felségének hiteles hir-adás tetteffék, midőn az Urbarialis vizsgálás eften-dőnként a' Szolga-Biró Urak által bé-adattatik azon Czigányok vallása tartása, erköltsé, s ma-

Lapszemle.

Budapest. 1895. május 3.

A Magyar Állam a hercegprímásnak a Szent-István társulat közgyűlésén tartott beszédét közli.

A Hazánk rossz néven veszi, hogy Bánffy miniszterelnök oly heves támadást intézett Agliardi ellen. Szerinte ez a támadás egyszerűen folytatása a szabadelvű párt politikai szédelgéseinek. El akarja vonni a közfigyelmet a nemzet égető szükségleteiről, hogy egy áldatlan kulturharcba sodorja a jelszavakkal feltűzelt közvéleményt.

A Magyarország Bánffynak Agliardi ellen tartott beszédét czáfolgatja s kimutatja, hogy mily alaptalan gyanusításokból áll az egész.

Az Egyetértés szerint a miniszterelnöknek a pápai követ látogatásáról tartott beszéde és fellépése oly teljes mértékben megfelelt az ország méltóságának, a melyet nem is reméltek tőle, s melynek bizonyára meg lesz azon eredménye, hogy a pápa Agliardit Bécsből vissza fogja hívni.

A Pesti Hirlap a miniszterelnök nyilatkozatát tárgyalja a nunczius magyarországi látogatására vonatkozólag és rendkívül örül, hogy a kormány ily önérzetesen (?) védi meg hazánk legszentebb jogait.

A Nemzeti Ujság a miniszterelnöknek Terényi Lajos képviselő interpellációjára adott választát tárgyalva azt írja, a nunczius ellen komoly vád emelhető, a nemzetközi jog megsabta annak az útját, miként kell ezt érvényesíteni. Az a mód, melylyel ezt a miniszterelnök ma a képviselőháznak bejelentette, a nemzetközi etikettnek meg nem felel.

A Pesti Napló Ernusz Kelemennek a nemzeti pártból való kilépését renkívül nagy fontosságu eseménynek tartja, mert szerinte ez biztos előjele a fuziónak.

A Budapesti Hirlap Bánffynak, a tegnapi interpellációra adott választát tárgyalja s azt mondja, hogy Agliardi vagy beleavatkozott illetéketlenül a mi belső dolgainkba, akkor párt-és valláskülönbség nélkül minden magyar hazafi Bánffy mögé áll, hogy őt jogaink védelmében támogassa, vagy nem avatkozott, akkor pedig ez a támadás nem egyéb mint egy újabb fegyver a főrendiházi ellenzék ellen.

A Magyar Hirlap szerint Bánffy Dezső bárónak válasza Terényi Lajos interpellációjára Agliardi pápai nunczius magyar útjára vonatkozólag a politikai élet legfőbb eseménye, mely nem fogja eltéveszteni hatását és a nemzet elismeréssel fogja tudomásul venni, hogy a kormány megvédelmezte Magyarország alkotmányos jogait.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

— Május 3. —

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Perczel Béni, Illyés Bálint.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró, Lukács László, Wlassics Gyula, Fejérváry Géza báró és Dániel Ernő.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése s az elnöki előterjesztések után napirend előtt szót kér.

Polónyi Géza. A miniszterelnök tegnap előtti nyilatkozata alatt ő egy közbeszólást tett, mely a naplóban nem híven volt közölve. Kéri a naplónak az igazsághoz híve kiigazítását.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter be-terjeszti a védjegyek oltalmazásáról szóló 1890. 2. t.-cz. módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot.

Következik a napirend; a számvizsgáló bizottság jelentésének tárgyalása az 1894. évi július hó 1-től ugyanaz évi december 31-ig vezetett pénztári számadások megvizsgálása tárgyában.

Ugron Gábor. Hol az előadó?

Elnök: Azzal nem számolhatok. (Nagy derűtség.)

Ugron Gábor azon nézetének ad kifejezést, hogy a jelentés előadó nélkül nem tárgyalható.

A ház a jelentést tudomásul veszi.

A zárszámadási bizottság jelentésének tárgyalásánál a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1894-iki számadási év IV-ik negyedében előfordult tulkiadások, előirányzat nélküli kiadások és hitelátruházásokra vonatkozólag, felszólal

Ugron Gábor kifogásolja, hogy több nagyobb tétel, alapítvány nincs beállítva a költségvetésbe s így az országgyűlés tagjai nincsenek abban a helyzetben, hogy az ellenőrzést gyakorolják.

gok vifelékek felöl-is a' hir tétel el-végeztethetik.

49. Az Oláh Országbül, s Erdélybül-is nagyobb számmal ki-jönni, és a' magok mefestersegek ajánlása fzine alatt köldülni fzozott Czigányok ezen Orzágtól mimódon távoztathassanak-el, már az iránt az 1788. eften-dő Januarius Havának 28. napján a' Felséges Helytartó Tanács által Ország-fzerte Rendelés tettetett.

50. Nem állhat-meg az az elmélkedés-is, hogy a' Czigányok, kik az egézf hazában talál-tatnak, minden Férjliui, s Afzfonyi meg-külön-böztetés nélkül a' parafzok közzé, fzolgai, s fzolgalói kötelefség képpen ki-ofztattassanak, annyival-is inkább, mivel a' Királyi Rendelések azt tartják, hogy a' gyermekek a' parafzoknál 10. Eften-dős korig neveltessenek azután fzol-gátat alá vetteffenek az üdöfzebbek, kik mefestersegeket nem tanul-tanak volna, a' föld mivélésére. Telekekre fzorittassanak, és hogy a' Német Birodalom alól jövendő Czigányok azon tartományokban többfzör már vifziza ne boesattassanak.

51. A' mely Czigányok a' meg-döglött Marhák husának meg-evésében tapafztaltatnának, azok ellen már oda fellebb a' 18-dik Tzikkelyben Rendelés tettetett.

52. A' mennyiben pedig ezen Czigány Nemzet a' Felséges Rendelések fzerént még is a' kívánt jó útra azért nem vezéreltetnék, hogy a' Földes Uraságok pártfogásai által fzfellyel nem hányattatván, hanem egy Tárfaságban él-vén Nyelvek, be-vett fzoakófok modgyában meg-kellenő nekik maradniok; ezen esetben azon

Erre nézve szeretne a pénzügyminisztertől felvilágosítást kapni.

Lukács László pénzügyminiszter azt válaszolja, hogy sok oly alap van, mely csak a kormány kezelése alatt van s az ellenőrzést az állami számvevőszék gyakorolja.

Horánszky Nándor magát az ellenőrzést nem tartja elegendőnek; az ellenőrzés eredményét közölni kell a képviselőházzal is. Megnyugszik egyébként a miniszter ígéretében, hogy jövőre az alapok felfognak vétetni a zárszámadába.

Ugron Gábor: Ha az elnök ur megengedi, pár szóval felelni óhajtanék a pénzügyminiszter urnak.

Elnök: Nem lehet.

Szalay Imre: A ház megengedheti. (Felkiáltások: Megengedjük!)

Ugron Gábor: Ő egy kérdést intézett a pénzügyminiszterhez, melyre azonban kielégítő választ nem kapott. Megmarad álláspontja mellett s kéri a pénzügyminisztert, hogy tegye lehetővé az ellenőrzést, a képviselőház tagjainak is.

A ház a jelentést tudomásul vette.

A kaposvár-fenyedi helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatot a ház

Szalay Imre és **Dániel Ernő** kereskedelmi miniszter rövid felszólalásai után egy általános-ságban, mint részleteiben elfogadta.

A zólyom-brezó-tiszolezi helyi érdekű gőzmozdonyu vasut engedélyezéséről szóló törvény javaslat tárgyalásánál felszólalnak

Horánszky Nándor és **Batthyány Tivadar** gróf.

Dániel Ernő kereskedelmi miniszter rövid válasza után

A ház többsége a törvényjavaslatot egy általánosságban, mint részleteiben elfogadta; valamint elfogadták minden vita nélkül a nagy-kikinda-nagybecskereki helyi érdekű gőzmozdonyu vasutnak az 1881. évi LXXIII. tcz-be beczikkelyezett engedmény okmányja módosításáról; a győr-veszprém-dombóvári helyi érdekű vasut engedélyezéséről; a zalavölgyi helyi érdekű vasut engedélyezéséről és a esákovár-bóka helyi érdekű vasut engedélyezéséről szóló törvényjavaslatokat.

Következik a napirend szerint a pénzügyi bizottság jelentésének tárgyalása a budapesti földalatti villamos vasut részvénytársaságnak adandó állami kedvezményekre vonatkozólag.

Gajari Ödön a pénzügyi bizottság előadója rövid indoklás kíséretében elfogadásra ajánja a törvényjavaslatot.

Műlek Lajos: A törvényjavaslatban lefek-

ezközők fognak előlvetettni, a' mellyek az 44-dik Tzikkelyben parantfoltatnak.

53. Hogy pedig a' fellyebb irt Parantfoltatoknak kívánt ki-menetelek légyen, ámbár az ő reájok téendő gondvifelés Szolga-bírák Urakra bizaltatott légyen-is, de mint hogy azok a' köz dolgok folytatásában a' nélkül-is felettébb terhelteknek, az ollyatén gondvifelés azért, hogy a' T. N. Vármegyének Eskütyeire bizattafsék, parantfoltatik.

54. Hogy a' Czigánység a' Buccovinai, és Bánátuti Pufztás Helyekre szállittafsék, mivel-hogy ott egy Tártaságban elegyedvén nagyobb alkalmatlanságot fzererhetne, és éppen talán meg-zabolátlan-is lehetne, azon elmékedés helyben nem hagyattathatik.

55. Méltán lehetne attúl félni, hogy ha a' Czigány gyermekeknek neveltetéfére, és tápláltatáfára a' N. Vármegyének Cafsából adattatnék, ki a' pénz, ezen jó tétéménnyel az Heveréshez szokott nép vízfza élne, a' gyermekeket szaporitaná, de élelmérül, s tápláltatásáról éppen nem-is gondolkodnék; Az hol azért a' gyermekek tápláltatáfok a' Cafsából fizetődik, fele leg-alább azon költségnek, ha mód léfzen benne, a' Czigány Apákon meg-vétetessék.

56. Nem hagyatik helyben az az elmékedés, hogy a' nem-Czigány, hanem más nemzet-bül feleséget vevő Czigánynak úgy fzinte, az nem-Czigányhoz, hanem más Nemzetbül való Férfiúhoz, férjhez menő Czigány Leánynak 24. forintok fizetteffenek, mivel a' közönséges Caffa igen el-pazároltatnék, hanem az 1. Tzikkely parantfoltaiuk meg-tartatni.

tetett intencziók a mai viszonyok között jogos kritika tárgyát képezhetik. A midőn a főváros érdekeit előmozdítják, nem volna szabad megfeledkezni a vidéki városok érdekeiről sem. De a törvényjavaslat nem is annyira a fővárosnak akar kedvezményt nyújtani, mint inkább magánosoknak. Az anyakönyveket s a mezőgazdasági statisztikát az állam nem akarta saját költségén megcsináltatni s most milliókat akar így kidobni. Az ország szomorú helyzete idézte elő a vigszínház bukását s ez a körülmény teszi ezt a kérdést is fontossá, mert oly jövedelmeket vont el az államtól, melyek más célokra volnának fordíthatók.

Igaz ugyan, hogy a földalatti villamos vasutban a főváros érdekes technikai művet nyer, de ez még nem indok arra, hogy a vállalatot álamilag segítsezzük.

A törvényjavaslatot pártja nevében nem fogadja el.

Berzeviczy Albert: Nem érti, hogy lehet e kérdés tárgyalásánál felhozni az anyakönyveket, gazdák és tanítók helyzetét, amikor itt pusztán a főváros érdekéről van szó. A vidék érdekeire is tekintettel van a kormány; hisz a helyi érdekű vasutak még nagyobb kedvezményben részesülnek, mint aminő kedvezményt akarnak a villamos vasutnak nyújtani. Ő csak örvendeni tud az új vállalatnak, mely a földalatti vasut közlekedés terén nagy beruházások árán uttörő munkát teljesít.

A törvényjavaslatokat elfogadja.

Molnár József az állami kedvezményt jogosnak nem tartja s kijelenti pártja nevében, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el.

NAPTÁR.

— Május 4. —

Szombat. Róm. kath. Flórián vértanu. Prot. Flórián. Görög kat. ápr. 22. Syc. Teod. Izr. Ijar 10. S. Ach. Moth. 3. Per.

Nap két 4 óra 27 p., nyug. 6 óra 55 perc. Hold kette délután, nyug. 2 óra 17 p., délelőtt 11 órakor a hold a földközben.

Május 4. A tornaverseny rendezőbizottságának ülése d. e. 11 órakor.

„ 5. Lövészegylet közgyűlése d. e. 10 órakor.

„ 5. A szepitési egylet közgyűlése.

„ 6. Megyei közigazgatási bizottsági ülés.

„ 9. Városi közgyűlés.

„ 12. A kereskedelmi kóroda egylet gyűlése d. u. 3 órakor.

„ 12. Polgárikör közgyűlése d. e. 11 órakor.

Jun. 4. Középsikolai tanulók kerületi tornaversenye Nagyváradon.

57. Minthogy pedig t'ak a' felettébb kár-hoztatottak fzoctak az örökös Munkálódáfra itéltetni, a' melly elmékedétek fzerent a' Czigányok örökös munkákra küldtetendőknek javafoltattak, azok meg nem álhatnak, hanem inkább, hogy mivel az orfzágban fok pufzta Telekek találtatnak, az ollyatén pufzta Telekerekre szállittatfanak, a' Földes Uraságok által is fegitteffenek, és az ollyatén fegedelem által gyökeres gazdaságra laffan emelteffenek; Hogy ha pedig azon Telekekrül elfzöknének, a' melly Vármegyékben annakutánna fel-tanáltatnának, azon Vármegyék fedelmével mind a' ki adott költségeknek, mind el-mulatott napfzami munkák helyre hozására kénfzerittetnének.

Apróság.

Az ellenmereg. — Mondja kérem, miért vált el a feleségtől?

— Mert megmérgezte az életemet.

— S miért nősült még egyszer?

Mert ellenmereg volt szükségem.

*

A gyermekszobából. Imre: Nagyapa, miért nem tesz ugy maga is, mint a mama?

Nagyapa: Nem értelek. Hát a mama hogyan tesz?

Imre: Az arczára keni a pirositót, nem az orrára, mint a nagyapa.

*

Azok a gyerekek. Vendég: Asszonyom, önnek igazán gyönyörű fogai vannak...

Vica: Születés napjára kapta a mama!

UJDONSÁGOK.

Lapunk egyes számai a következő üzletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,

Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,

Kádár és Kiss ezégnél Kishid-fő,

Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,

Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-placz,

Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Meczey János fűszerkereskedésében Körös-utca.

Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.

Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

* **A király Pólában.** A király pólai utjának programja már véglegesen meg van állapítva. E program szerint a király május 8-ától 12-ikéig, az az szerdától szombatig lesz Pólában és a Miramare yachton fog lakni. A program taktikai gyakorlatokra, csapatszemlére és lövőgyakorlatokra terjed ki. Mindjárt első nap szerdán a tengerészeti kaszinóban bál lesz, amelyen a király meg fog jelenni. Károly Lajos főherceg és neje Mária Terézia főhercegnő ugyszintén fia Ferencz Ferdinánd főherceg, továbbá Lajos Viktor főherceg, Ferencz Salvátor főherceg, Lipót Salvátor főherceg és neje Blanka főhercegnő, Henrik bourboni herceg és neje Adelgunda hercegnő meg Beatrix infánsnő, továbbá Fülöp Ferdinánd szász-kórborg góthai herceg és neje Lujza hercegnő, végre Pál mecklenburg-schwerini herceg.

* **A „Szigligeti-Társaság“ Nagy-Szalontán.** Nagy érdeklődés mutatkozik Nagy-Szalontán a junius hó folyamán a »Szigligeti Társaság« által rendezendő felolvasás iránt. A társaság elnöksége tegnap szívélyes hangú átiratban értesítette a Nagyszalonta város képviselőtestületét, hogy a társaság megbízásából Lovassy Andor, dr. Adorján Armin és Láng József a ma délutáni vonattal Szalontára utaznak, hogy a társaság ottani tagjaival: Nagy Márton főszolgabíróval és Rozvány Györggyel érintkezésbe lépjenek a részletek megbeszélése végett.

* **Uj titkos tanácsosok.** A király folyó évi április hó 26-án kelt kéziratával Rajcsévics Gergely zárai érseknek és dr. Kohn Tivadar olmutzi hercegeérseknek a titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozta.

* **Katonai rendőrség.** Egy új katonai intézmény felállításához adta meg a király az engedelmet. Ez az új intézmény a katonai rendőrség, mely némely idegen hadseregben, például az angolban általános, ugy, hogy minden angol helyőrségben ott láthatni ríktó piros kabátjait. A közös hadseregben egyelőre, ugy látszik, csak próbát akarnak tenni az új intézménnyel, mert mindössze 463 legényből és hat tisztből fog állani az új rendőrsapat s három galicziai városban: Lemberg, Krakó és Przemyslben fog állomásozni.

* **Az iparművészeti muzeum öre Nagyváradon.** Fittler Kamill a budapesti országos iparművészeti muzeum öre tegnap délelőtt Erdélyből jövet városunkba érkezett s megtekintette az Ipolyi-gyűjteményt és a biharmegyei régészeti-egylet muzeumát. Ő van ugyanis megbizva, hogy az ezredéves kiállításra az érdekes és művészi becsű tárgyakat kiválogassa a régi szobrok, sirkövek, s másnemű tárgyakról pedig gypsz öntvényeket készíttessen. Kutatásának eredményével megelégedetten utazott délután tovább Debreczenbe.

* **Egy régi 80,000 forintos sikkasztás.** Szenzációs felfedezés tartja izgatottságban Borsod vármegyét: a megye főispánja ugyanis a levéltár régi okmányaiából kiderítette, hogy a megyének egy 80,000 forintot kitevő alapítványa — mely még az abszolútizmus idejéből származik — nyomtalanul eltűnt. A szenzációs felfedezést az alispán a megye mai közigazgatási bizottsági ülésén jelentette be. — Arra a megdöbbentő felfedezésre jutott, hogy 80,000

forint és annak kamatai, mely összeget még az ötvenes években szintén árvíz alkalmával ajánlta fel a Tisza balparti érdekelttség a jobbparti érdekelttségnek, nyomtalanul eltűnt. Az aktákból kétségtelenül kiderült, hogy ez az összeg még az abszolutizmus idejéből származik s annak borsodmegyei adminisztratorai nevezetesen Havas Sándor (Comitatschef) Glück Zsigmond és Mártonfy Ádám adminisztrátorok és ezek utódja, az alkotmányos éra első alispánjának Bay Bertalannak kezein ment keresztül. Hol és kinek kormányzata alatt, mikor tűnt el a pénz, azt ki nem puhatolhatta. Csupán egy 10,000 frtra szóló betétkönyvet talált, mely valószínűleg abból az időből származik, s melyet a főispán az elsikkasztott nagy vagyont egy foszlányának tart. — A leleplezés óriási konsternációt idézett elő a megye-bizottsági tagok között, mely csak a főispán azon kijelentésére csillapodott le, hogy a 80,000 frtos sikkasztás ki-puhatolására szigorú vizsgálatot fog indítani.

* **A kismarjaiak ügye.** Említettük ezelőtt pár héttel, hogy K.-Marján mily ingerültség uralkodik Bódogh Lajos ev. ref. lelkész ellen, kit 113 községbeli lakos az egyházmegyei gyűlés előtt be is vádolt és kérte a lelkésznek állásából való elmozdítását. A gyűlés Bódoghot másodfoku büntetéssel feddésel sújtotta. A községi lakosok azonban ninesenek megelégedve a kimért büntetéssel, melyet nagyon enyhének tartanak és továbbra is ragaszkodnak előbbi kérelmükhöz, hogy t. i. a lelkészt tegyék át máshova. Tegnap egyik előkelő helybeli ügyvéd útján írásbeli felekezést is nyújtottak be a kerületi gyűléshez, melyben erős érvekkel támogatják kérelmük jogosultságát. A kerületi gyűlés, melyen határozatot fognak hozni a k.-marjaiak ügyében f. hó 7-én fog összeülni Debreczenben. — Az elkeseredett hangulatot bizonyára élénken jellemzi az a körülmény, mit tegnap jeleztünk, ugyanis eddig már 7 kismarjai ev. ref. vallású hívő tért át a kath. vallásra.

* **Egy örvény rémtettei.** Rettentő esetről ad hírt egy római távirat: Penaciedimonti helységben az odaváló polgármester epileptikus fia hirtelen örvényésében tört ragadott s hűgát és édesanyját összeszurkálta, azután egy ingben kirohant az utcára, leszurt egy utcában álló embert, s mikor édesapja, aki utánaszaladt, utólérte, azt is mellbe döfte néhányszor, ugy, hogy a szegény ember vértől borítva roskadt le. Végre nagynehezen sikerült elfogni és ártalmatlanná tenni az örvényt. Amikor kérdezték tőle, hogy miért tette mindezt, azt felelte:

— Tettem a Jézus Krisztus nevében, ámen!

* **Fejedelmi adomány.** A m. kir. földtani intézetnek a földművelésügyi palota félemeletén levő helyiségei oly alkalmatlanok, hogy az intézet világhírű gyűjteménytárának nagy része a pinczébe került. A földtani intézet mecenása és buzgó munkatársa Semsey Andor meglátogatta a földművelésügyi minisztert és készpénzben ötvenezer forintot ajánlott föl egy az intézet részére létesítendő külön épület költségeire. A miniszter Semsey Andornak ezen igazán fejedelmi bőkezűsége valló hazafias ajánlatát a minisztertanács elé terjesztette.

* **Előléptetés.** Cseresznyés Zoltán m. kir. honvéd tiszthelyettes hadnagygyá lett előléptetve a Marosvásárhelyen állomásozó honvédgyalogezredhez.

* **A királyné visszaérkezése.** A királyné, valamint Ferenc Salvator kir. herceg és felesége Ober-Hentzendorfba érkezett, a hol a király fogadta őket. A király azután a laínzi kastélyba kísérte el családját. Bécsbe be sem ment a királyné.

* **Pineze tűz.** Tegnap d. u. fél 2 órakor az uri utcában a Nyíry-féle ház pinczejében a szurok véletlen következtében meggyuladt, a melyet egy arra felé tartó I. oszt. gymnazista vett észre, és ő figyelmeztette erre az érdekeltet. Az éber tűzoltók is nemsokára megjelentek a színhelyen, és csakhamar elfojtották a könnyen veszélyessé válható tüzet.

* **Nagyváradiak Wörishofenben.** Kneip híres gyógytelepén — mint egy onnan érkezett levélből értesülünk — a betegek száma már is meghaladta az 1500-at. Bámulatol dolgokat ír le a gyógyítási sikerekről lapunk barátja. Elmondja a többek között, hogy gerincezbajos emberek, akik mankóval sem tudtak járni, pár hét alatt annyira javultak, hogy bot nélkül sétálnak. A rheuma és gyomorhaj betegség számba sem megy, azzal nagyon hamar végeznek ott. Orvosság egyedül a hideg víznek különféle módon való gyógyhasználat. Ha az ember az öreg Kneipot hallja — és hallhatja, mert minden délután népies előadásokat tart az egészség ápolásáról — megnyeri a feltétlen bizalmat, melyre a betegnek első sorban szüksége van, hogy újra visszanyerhesse egészségét. Csak árpakávé szabad inni és Kneipp szerint a gyermekeknek mást adni egyenlő a mérgezéssel. A teljes ellátás és szoba naponként egy frt 80 kr. Jelenleg három nagyvárad ember is tartózkodik a gyógytelepen: Szántó Lajos városi közgyám, Deutsch K. I. nagykereskedő és Kersch Ferencz egyházi zeneszerző.

* **Leégett kösségek.** A Kassától félórnyira fekvő Kassa-Ujfalu községben május 1-én óriási tűz volt. Az egyik házban magukra maradt gyermekek gyufával játszottak, fölgújtották a házat s a nagy szélben csakhamar 36 ház borult lángba, melléképületeivel együtt. A Kassa fölött gomolygó sűrű füstfellegek hirdették az ujfalusiak veszedelmét. A kassai tűzoltóságot, melyet az ujfalusi parasztok ezelőtt hat évvel inzultusokkal fogadtak, csak nagynehezen bírta rá Mihalik Béla parancsnok, később maga az alispán a polgármesterhez intézett átiratában, hogy kivonuljon a tűz színhelyére. A község lakossága most is megtámadta a tűzoltókat s a kirendelt katonaságot, sőt a vezénylő főhadnagyot orvul föbe is ütötték. A mentőmunkálatok már csak lokalizálásra szorítkozhattak s így odaégett a falu egyharmada; a mi megmaradt, azt csakis a tűzoltók önfeláldozó buzgalma mentette meg. — Sátoralja-Ujhelyről jelentik, hogy éjjel kigyult Bodrog-Vécs község s rövid idő alatt az egész falu lángban állott. 32 lakóház égett porrá a megfelelő melléképületekkel s 42 család lett földönfutó.

* **Orito kapitány.** Közöltük a szállongó híreket, melyek azt regélik, hogy Orth János nem veszett el a tengeren, hanem Japánban él és mint Orito kapitány szolgál a japán haditengerészetben. Megirtuk azokat az adatokat, a melyek némi valószínűséget kölcsönöznek ennek a kalandos hírnek. Némi bizonyosság a következők is:

Orth János anyja, Mária Antónia kir. hercegnő asszony magatartása, fiának életben léte mellett tanusodik. A Santa Margherita eltűnéséről, illetve Orth János elvesztéséről beérkezett tudósításokat ugyanis a kir. hercegnő asszony a kétségbeesés és komoly bánkodás minden jelével fogadta volt, de rövid idővel azután magatartása teljesen megváltozott, kétségbeesése és bánkodása megszűnt és fia eltűnéséről, ha ezt előtte szóba hozták, komolyan bár, de minden kétségbeesés nélkül beszélt, a mi annál inkább feltűnő jelenség volt és még ma is az, mivel a kir. hercegnő asszony gyermekeit, különösen pedig János fiát, a legtisztább anyai érzéssel szerette s szereti.

* **A toronyból leütötte.** Kira Mihály magas állású ember Nagyváradon. Ő ügyel föl a tűzjelző toronyban a fertályútésekre, ő járja körül a torony belsejét, hogy vigyázzon a tűzre. Ugy látszik, a kötelessége mellett nagyon unatkozik, mert ezen kívül még a templom udvarra is vet olykor-olykor egy pillantást. Így látta meg, hogy Rosenblüh Feri tíz éves fiúcska virágot akart tépni az udvaron. A virágtolvajt célbavette és egy kavicssal úgy fejte üttötte, hogy elborította a vér. A gyermek súlyos sérülést szenvedett és ezért a magas állású férfit ledegradálta a rendőrség egészen a kóterig.

* **Házasság és temetés.** Derecskén kölcsönösen kiházasító és temetkezési egyesület alakult. Elnöknek Sárosy Józsefet; jegyzőnek pedig Szilágyi Gábort választották meg. — Kívánjuk, hogy az egyesület virágozzék és pedig akképen, hogy minél több házasságot segítsen elő és minél kevesebb gyász érje.

* **A párisi tavaszi Szalon.** A champseleisei szalon érnekeességéből mit sem von le a nagy velencei nemzetközi műkiállítás. A francia festők majdnem teljes számban jelentek meg. A kiállításra a külföldi művészek közül is sokan küldtek képeket. Mint az utóbbi esztendőkből általában, az idén is tulnyomó az arckép s figyelemreméltó, hogy a szimbolikus iskola termékei mindjobban tért hódítanak — a jó ízlés rovására. A magyar festők művei közül mindenekelőtt kiválik Munkácsy kálváriaképe, míg a mester sztrájk előtt című képe a tulságosan sötét színezés miatt kevésbé sikerült. Feltűnést keltettek Parlaghy Vilma női arcképei, melyeken előkelőség, finomság és gyöngédség megkapó harmóniának egyesülnek. Érdekes a Csók István képe is, merész kompozíciójánál fogva. Csók Báthory Erzsébet kegyetlenkedését festette meg. A kép azt a jelenetet ábrázolja, a mikor a kegyetlen városszony az udvaron egy esomó meztelenre vetkőztetett leányt jeges vízzel öntöztet végig. A magyar festők közül még Grünwald Béla, Eisenhut Ferencz, Karvaly Mór, Poll Hugó, Boruth Elemér és Migl Árpád szerepelnek a kiállításon.

* **Zarandoklás egy öngyilkos sirjához.** Napokkal ezelőtt jelentettük, hogy Békés-Csabán az ágostai egyház egyik nagyon buzgó tanítója Salát Tamás öngyilkossá lett és hozzátartozói akkor tudták meg tragikus esetét mikor az öngyilkost már egy hét előtt, mint ismeretlen embert Mező-Turon eltemették. A csabaiak annyira fájlalják a derék tanítót, hogy mintegy százhuszan tegnapelőtt külön vonaton Mező-Turra utaztak és megkoszorúzták az öngyilkos sirját. A polgárság gyászát Verner László lapszerkesztő tolmácsolta, az iparos dalárda pedig gyászalt énekelte.

* **Szabályrendelet a gyermekek korezmázása ellen.** Mint Kassáról jelentik, Abauj-Tornamegye közgyűlése szabályrendeletet alkotott a 14 éven aluli gyermekek korezmázásának megátolására. A szülöket, a kik gyermekeiket korezmába engedik, 50 frt pénzbírságra vagy 5 napi elzárásra ítélik.

* **Nagyvárad katonai hírek.** Pokorny Herman es, és kir. altábornagy, a 17-ik gyalog hadosztály parancsnoka, tegnap Debreczenbe utazott, az ott állomásozó katonaság megselelése végett. — Virányi Géza m. kir. honvéd-alezredes pedig pár heti tartózkodásra Bécsbe utazott. Távollétében az ezredparancsnokságot Nagy Győző honvédőrnagy vette át.

* **Bonczolás csendőrfedezettel.** Aradról írják: A esermői műmalomban megrázó katasztrófa történt. Barnód József munkást a gépkerek elkapta és össze-vissza zuzta. Egyik pajtása, Benke István annyira megrémült, hogy az ablakon át az első emeletről leugrott. Lábat eltörte és súlyos belső sérülések is érték. Barnód József szörnyen halt. Áldott állapotban lévő özvénye semmiképen sem akarta megengedni, hogy a halottat fölbonczolják. Csendőrnöknek kellett közbelépni, hogy a hivatalos bonczolást megtarthassák. Amikor az orvos hozzáfogott munkájához, a szegény asszony elájult.

* **A pénzbüntetések kezelése.** A közigazgatási hatóságok által kihágási ügyekben megállapított büntetéspénzek kezelése tekintetében a belügyminiszter módosításokat eszközölt és pedig a kezelés előnyére; elrendelte ugyanis, hogy a befolyó büntetés pénzeket a közigazgatási hatóságok ne mikor a pénztári álladék 25 forintot meghalad és ne ellennyugta mellett, hanem havonként csak egyszer s jegyzék mellett küldjék meg a kir. adóhivataloknak. Továbbá az elévülés esetén a leiratás elrendelésé-

nek jogát a törvényhatóság első tisztviselőjére ruházta. Elrendelte végül, hogy vagyontalanság esetén a behajthatatlan pénzbüntetések ne szegénységi bizonyítványok alapján, hanem az elzárást elrendelő végzés s az elzárást tényleg fogatosító hivatalos közeg bizonylata alapján töröljék.

* **Pályázat jegyzői állásra.** A szalárdi járás főszolgabírója: Weiserschütz János, a lemondás folytán megüresedett Szalárd nagy község jegyzői állására pályázatot hirdetett. Ezen jegyzői állás évi javadalmazása 400 trt, 9 kat. hold szántóföld haszonélvezete, melynek adóját a község fizeti; 60 frt kiegészítő irnoki díj. Pályázni lehet folyó évi május hó 13-ikáig. A kérvények fent nevezett főszolgabíróhoz nyújtandók be.

* **Talált hulla.** Vársonkolyoson a legelő mellett egy 13 éves fiúcska holttestére bukkantak. A megejtett orvos-rendőri vizsgálat kiderítette, hogy a szerencsétlenül járt kis fiút szív-szélhűdés érte és hogy Mátty Tógyer vársonkolyosi lakos gyermeke.

* **Mikor a szolgáló politizál.** Burian Johanna bírtokos asszony nemrég szolgálatába fogadott egy Igramba való tót leányt, Banics Rózát. A husz éves leány már néhány nap múlva szomorú kezdett lenni. Egyre panaszkolt, hogy mint tót lány nem bírja megszokni a magyarokat. Ápril 22-én végre eltűnt a házzal s mindenki azt hitte, hogy hazaszökött Igramba. Fölment a ház kocsisa a szérű padlására abrakért s nagy megdöbbenésére látta, hogy Banics Róza kötényénél fogva fölakasztotta magát. Egy héten át függött ott a holttest, a nélkül, hogy valaki sejtette volna.

* **Panasz a Hunyady-malom ellen.** A malom szomszédságában lakók panaszt adtak be tegnap a rendőrséghez a miatt, hogy a kéményből rengeteg sok korom és szikra száll le az ő telkeikre és ez által, míg egyrészt tűzesettől tartanak, másrészt sok kárt okoz nekik. A panasz megvizsgálására helyszíni szemlét fog kitűzni a hatóság és annak eredményétől lesz függővé téve a határozat.

* **Öngyilkos bankár.** Spitzer A. M. bankár Bécsben egy csavargózósról öngyilkos szándékkal a Dunacsatornába vetette magát, de idejekorán megmentették. Spitzer azelőtt Sopronban volt bankhivatalnok, majd Bécsbe költözött, hol a börzén állítólag 90.000 forintot vesztett. — 50 százalékos kiegyezést ajánlott megbízóinak. Hír szerint ezen kívül a hatósággal is baja volt.

* **Halálos zuhanás.** Megrendítő szerencsétlenség történt a minap a lipó-szent-miklósi Zászkali nevű hegyoldalon. A meredek uton több alsó-kubini lakos törekedett fölfelé, köztük Szmetenai András is, aki közvetlenül a hegyszakadék szélén járt. Egyszer csak megmozdult lába alatt egy kő, amire ő kétségbeesett jajkiáltással a mélységbe zuhant. Szikláról-sziklára esett, s mire a mélység fenekére ért, összetörve, élettelenül terült el a földön. A mélységbe lebozsátkozott emberek már csak holttestét találták meg. Halálát öt gyermeke siratja.

* **Megint fosztogató ellen panaszokdtak.** Ugy látszik, rendes iparüzéssé vált a kis leánygyermek kifizetése. — Tegnap ismét panaszt tett egy anya, hogy Katz Malvinka füléből két ismeretlen nő kivette a fülbevalóját.

* **APRÓ HIREK. Uj biztosító-társulat.** Jó forrásból értesülünk, hogy a fővárosban egy új biztosító társulat alakul. Az új társulat másfél millió forint alaptőkével fog birni. — **Vasúti összeközös.** Krakóból írják, hogy az onnan elindított személyvonat vigyázatlanul következtében összeütközött egy tehervonattal. Az utasok közül 23 könyvnyű sérülést szenvedett, de azért mindnyájan folytathatták utjukat. — **Öngyilkos zredes.** Bécsből jelentik: Rubner nyugalmazott ezredes lakásán revolverrel agyonlőtte magát. Hátrahagyott levelében gyötrelmes fejfájását mondja öngyilkosságának okául. Rubner csak nem rég vonult nyugalmába. —

Orosz orvosok külföldi fürdőikön. Pétervárról jelentik, hogy az orosz kormány a nyár folyamán számos fiatal orvost küld Ausztria-Magyarországba. Német- és Franciaországba, ez országok fürdőviszonyainak tanulmányozása céljából. — **Kolera Kinában.** A hadi veszteségei által oly érzékenyen sujtott Kinát újabb csapás érte. Hongkongban ugyanis fellépet a kolera. Eddig három esetben konstátálták az ázsiai kolera tüneteit. Azonban, ismerve a szörnyű járvány gyors terjedését, a lakosság körében a pánik általános. — **Egy vulkán kitörése.** Mexikóból jelentik április 30-áról, hogy a Collma vulkán Guadalajaro mellett kitört. A völgy lakói menekülnek. A láva és a hamu elpusztította a vetéseket és sok kárt okozott. — **Véres kardpárbaj.** Esztergomban — mint onnan írják — a 26. serezed két főhadnagya közt véres kimeneteli kardpárbaj volt. A párbajt szigorú feltételek alatt kötötték ki s mindjárt az első összeesapásnál az egyik főhadnagy oly súlyos sebet kapott, hogy eszméletlen állapotban szállították a lakására. A párbaj szóvaltásból keletkezett. — **Elgázolta a vonat.** Kun-Szent-Mártonnál, a budapest-zimonyi vonat elgázolt egy kopottas uri ruhába öltözött ember. A szerencsétlen a mozdony kerekai teljesen lefejezték. A holttestet beszállították a városba. A vizsgálat kiderítette, hogy az ismeretlen — a kinek a zsebkezdőjébe Antal név volt piros betűkkel behimezve — öngyilkossági szándékból feküdt a sínekre.

* **Holnap vasárnap** a »Szent László (Püspök) fürdő«-ben a közönség e kedves kiránduló helyén kitűnő cigányzene játszik és jövő vasárnap pedig a 37. gyalogezred zenekara fogja a közönséget mulattatni. Kitűnő ételekről és italokról a vendéglős Demetrovics Miklós gondoskodik.

Vidéki levelezés.

Belényes, 1895. május 2.

A belényesi róm. kath. iskola növendékei sikerült majális rendeztek a Belényeshez negyed-órnyira levő »Papkutja« nevű fürdőben. — Magyar nemzeti lobogó vezérlete mellett felbokrétázva víg örömmel haladtak tanítójuk felügyelete alatt a szabadba. s »Fel, kinn vagyunk már a szabadban« kezdetű majálisi indulót oly lelkesedéssel dalolták a kis tanulók, hogy élvezet volt nézni örömtől sugárzó arcaikat.

Kinn a kútnál társasjátékokkal, dalolással tölték el az időt s a jelen volt szülők gyönyörrel szemlélték az ártatlanok örömeit.

Ott voltak: Buder József és neje, Tóth Ferencz és neje, Tóth Andor és neje, Wucskics Julia és édes anyja, Szelle János és neje, Martonffy Zoltánné, Vass Antal, Zsák Károly, Csoma Józsefné, Szinesák Jánosné, Hideg Mariska és még számos vendég, kik egy kellemesen eltöltött délután emlékével kísérték haza a kicsinyeket alkonyattájban — velük énekelve a Szózatot, Hymnuszt és a jól betanult ifjusági dalokat.

Alkalmasak az effajta kirándulások a szülők érdeklődésének felkeltésére, az érintkezésre s a gyermek kedély felfrissítésére. Ajánlatos gyakrabban kivezetni a gyermekeket a szabad természetbe; felkelteni figyelmüket a természeti szépségek és ezek által lsten mindenhatósága iránt, mire az okserüen vezetett tanulságos kirándulások bő alkalmat szolgáltatnak.

r. l.

Vonatok érkezési és indulási ideje

1895 május 1-től.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-48, 7-15, 3-42.	Budapest felé 2-26, 8-43, 11-04, 11-32, 2-22.
Kolozsvárról 2-19, 10-44, 11-17, 8-00, 8-38.	Kolozsvár felé 2-20, 7-15, 2-06, 3-58, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-30, 10-20.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-05, 9-09.	Belényes-Vaskóh felé 4-25, 1-48.
Gyoma-Kótról 10-05, 8-00.	Kót-Gyoma felé 6-55, 1-49.
Érmihályfalváról 8-10, 9-14.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-35.
Szent-László és Félix fürdőből 8-15*, 10-10, 3-37*, 6-20, 8-55, 10-54*	Szent-László és Félix fürdőbe 6-40*, 8-39, 2-05*, 4-45, 7-20, 9-19*

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.
A *-gal jelölt vonatok csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

E G Y L E T.

Meghívás.

A »Rabsegélyező egylet« választmányi tagjait tisztelettel kérem, hogy f. hó 5-ikén (vasárnap) d. e. 11 órakor a fogházépületben megjelenni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1895. május 2.

Gyöngyösy Lajos,
rabs. egyll. alelnök.

SZINHÁZ.

A jó barátok.

A legtermészetesebb és legszellemesebb francia színműíró: Victorien Sardounak, legötletesebb és legügyesebb vígjátékainak egyike került tegnap színre. A sziporkázó ötletek, a bohóbnál-bohóbb jelenetek és fordulatok folytonos derűtségben tartották a közönséget. A szereplők igyekeztek minél jobban beleélni magukat helyzetükbe, mi nem is igen nagy fáradságukba került, mert magának a darabnak suttogja olyan, mely még egyszerűen elmondva is kacagásra indít, a szerepek igen hálásak és könnyűek, úgy, hogy esekély fáradsággal is a színész a legnagyobb sikert érheti el, ha pedig még egy kis ambíciót is fektet szerepébe, a hatás kimaradhatlan.

Örömmel konstátáltuk, hogy ezt megértették a tegnapi szereplők s igyekeztek magukat beleélni a vidám hangulatba, úgy hogy az előadás teljesen kielégítőnek volt mondható.

Fordultak elő ugyan kisebb lapsusok, a Balassa játéka például kissé vonatott volt, de azt a darab számos jó oldala és komikusa majdnem észrevehetetlenné tette.

Gálról elég annyit megjegyeznünk, hogy olyan volt mint rendesen, már megszoktuk tőle évek óta, hogy minden szerepet a minutáig kidolgoz, úgy hogy minden alakítása majdnem tökéletes.

Angyal Ilka (Cecilia) szerepébe jól belelálta magát.

Különben nagy része volt az est sikerében Rónaszékynak, kit a közönség, belépésekor tapsal fogadott; Balassa Jenőnek, ki Caussade szerepét igyekezett művésziesen betölteni, habár néhol kissé elhagyta magát.

Itt ki kell emelnünk Benedek Gyulát, ki az orvos szerepét elég ügyességgel játszotta meg.

Ugy látszik, hogy Fenyvessy méltó utódjával akarja magát kiküzdeni s mivel akarat van benne — úgy hisszük, hogy ezt el is fogja idővel élni. Tompa Kálmán ismét megmaradt a réginek, főfeladata — szerepét gyorsan ledarálni. Kis szerepeikben Delli Emma, Tolnainé, és Szendrey Mihály jól megállták helyüket.

Külön meg kell emlékeznünk Novák Irénről, ki esekély szerepét is utólerhetetlen ügyességgel játszotta el.

A mai előadás.

Zellernek, a »Madarász« szerencsés szerzőjének legújabb operettejében a »Bánymester«-ben lesz alkalma gyönyörködni ma este közönségünknek.

R. Réthy Laurával és Sugár Arankával élén az operette személyzet fog bemutatkozni e darabban, melynek szebbnél-szebb dalaihoz még egy gyönyörű betétszám is lesz ráadás, melyet R. Réthy Laura énekel.

A czimszerepet Hunyady játsza, Főriss Pista alkalmi kuplékat énekel — és így re-

mélhetőleg nálunk is kedvező fogadtatásra talál a népszínház e legkedveltebb műsordarabja, melynek szebb részleteit már nálunk is városzerte dudolgtatják.

REGENY-CSARNOK.

Az apai vér.

Regény.

Írta: **Edhor J.**

(32)

Fordította: **Veress Zsigmond.**

(Folytatás.)

— Hirtelen rémület fogott el... végre hajtotta-e tervét? Engem keres? Rémes félóra telt el. Ekkor a távolból egy szekér hatalmas üggetéssel közeledett azon hely felé, ahol én voltam. Ekkor vettem észre, hogy az országúton rogytam össze s villámgyorsan járt át azon gondolat, hogy a báró abban a szekérben lehet. Gyorsan felemelkedtem s futottam oly gyorsan, mint az tölem kitelt, a robogó jármű elé. — Minden erőmet összeszedve kiáltottam a kocsisnak. Ő nem hallgatott rám, hanem még korbácsával közeledésemet is akadályozta. De a báró figyelmes lett rám, talán aggodalmas kiáltásomat meghallotta, s a kocsai ablakát leeresztette s parancsot adott a megállásra.

— Hogy roppant izgatottságomban mit mondtam, arra már nem emlékszem; de azt láttam, hogy kételkedően mosolygott s ezzel kiugrott a kocsiból. Mindent elfeledve mondogatván a »Marinelli nevet. Erre elhalványodott s erősen kezdett vizsgálni s ép kérdést akart hozzám intézni, midőn egy lövés dördült el... Oldalamban szuró fájdalmat éreztem... minden sötét lett körültem s aztán eszméletlenül rogytam össze.

— A midőn ismét magamhoz jöttem a reggeli nap barátságosan fényelt az égen, a madarak vidáman énekeltek a levegőben és a mezőn. Sokáig nem tudtam elképzelni, hogy hol vagyok és mi történt velem, előttem minden oly zavarosan és kuszáltan állott mint egy borzasztó álom. Megkísérlettem fölállani és hangosan kiáltottam föl. Félig Nordenflicht báró hideg hulláján feküdtem, ruhám, mely vérről volt előntve testemhez tapadt. A kis fiú ép mellett feküdt halva s egy kis távolságra a kocsis keresztüllött fölve a véresre festett gypsen, Nem voltam képes, hogy kiáltsak, térdeimen másztam ki borzasztó környezetemből, félörülten, lángoló fővel raktam kezeimet és lábaimat odább és odább, míg végre azon pásztor-kunyhóhoz értem s itt a gyereket találtam, a kit azonnal ön után küldtem.

Kis szünet lőn, mialatt a fiatal nő erősen küzdött a halállal.

— Nemsokára vége lesz mindennek, a golyó jól talált, a golyó itt van mellemben, de én nem halhatok meg... gyermekem... szegény, szerencsétlen gyermekem, — nyöszörgő fájdalmasan jajgatva. — Ő engem feltalál, nem nyugszik, míg az áruló nincs meg élve, miután ő azon reményében esalódnai fog, hogy én és ujszülött gyermekem halva maradtunk a gylkosság helyén. Ha hullámat nem fogja megtalálni, nyomozni kezd, engem megtalál és... gyermekemet is! Ő elveszi tőlem, fölneveli és elrontja.

A szegényes bódé ablaka egy kissé megrezzent, a mire a haldokló erősen kezdett vi-gyázni.

— Ott van! szent Isten... irgalom, kegyelem...

Roppant félelem között félig megtört szemekkel bámult a szerencsétlen az ablak felé.

— Ő gyermekemet akarja... gyermekemet... Az nem szabad, hogy az övé legyen... mentse meg a tisztelendő Ur!

Hideg kezével a kicsiny, nyomorult, meztelen lányt a félelemtől félig megdermedt pap karjaiba tévé.

— Önnek adom gyermekemet, az legyen egészen s egyedül az öné, legyen rokonszen-vel irányomban és irányában. Ön jobban fogja fölnevelni, mint attyja. Azért ne nehezteljen ha a sir szélén én az ön szavát kérem. Igérje meg nekem, hogy soha semmi körülmények között

sem fogja a gyereket atyjának visszaadni, — kéré sürgetve a papot, mialatt az utolsó küzdelemben rángatóztak vonásai s a melyet rendkívül akarattal erővel győzött le.

— A gróf igényeit érvényre fogja juttatni, — mondá a halálra rémült pap erősen kuttatva a szavak után.

— Azt nem fogja merészlni... de ha mégis, akkor fődözze föl a borzasztó titkot. Nem szabad a gyermeket hatalmába kerítenie.

Leirhatlan erővel emelkedék föl erre meg-tört szemeit erősen a papra szegezve remegő hangon mondá:

— Én önt teszem felelőssé gyermekem lel-kéért... halgassa meg egy haldokló anya sza-vait! A halál pillanatában én önnek gyerme-kem fölött minden hatalmat át adok, de lelkét majd öntől fogom követelni!

Amint minden ereje kimerült, a szegény fiatal asszony visszahanyatlott kemény ágyára.

— Mindennek vége... irgalom... neki is megbocsátok...

— Marilleni grófnő, ez ünnepélyes pillan-tanban ígérem, hogy a gyermeket, mely nem fog elromlani, kezeimből soha sem engedem ki, — mondá a lelkész remegve, de határozottan.

— Esküdjék: a halálig oltalmazni fogja a gyermeket.

— Papi szavamra ígérem.

— Az Isten jutalmazza... az Isten áldja meg! — nyöszörgő elhaló érzéssel a fiatal grófnő. Tapogatozva keresé kis gyermekét, melyet a pap szeliden zárt karjaiba. Ajkai érthetetlen szavat susogtak, szemeit is utoljára nyitá föl s aggodalmasan mondá: — védje magát... tőle... csak rosszat fog tenni ömek...

— Az Isten kezében vagyok, — válaszolá a lelkész elszántan. Aztán a grófnőt általános föloldozásban részesítette. Marinelli grófnő el-aludt, kezét gyermeke fején nyugtatva, mely a papra volt bízva.

A kis lámpa pislogó fényénél csak most vette észre a pap, hogy a viskó bejáratánál guggol valaki, a ki aggodalmas szemeket mereszt.

— Márton, Márton te vagy az?

Ovatosan emelkedett föl a pásztor gyerek s közelebb lépett.

— Itt voltál a vallomás alatt s hallottál mindent?

A fiú mintegy önkéntelenül bölintott fejével.

— Ebből sohasem szabad kibeszélned semmit, Márton, érted?

A fiú ismét bölintott, de a merevség nem szelidült fiatal arcán.

— Nem tartanád egy kissé ezt a gyereket? — igenlő fejbiczentéssel válaszolt a kérdésre.

Erre különös keresztelés ment végbe a sötét éjben az anya hullája mellett. A szentelt vizet, melyet a pap magával hozott, a kis fejécskére önté, melyről a grófnő holttestére folyt mintegy megszentelve azt.

— János Felix, — mondá a pap mélyen megindulva, mialatt könnyek perogtek végig arcán. — Viseld ezután nevemet, váljék üdvödre.

Gondosan takará ezután a kis gyermeket köpenye bő ránczaiba és karjaiba vevé.

Egy kissé a szegény halottnál késedelme-zett, majd közelebb lép hozzá s szomoruan méri végig szemeivel az élettelen merev tagokat.

Gyorsan veszi a lámpát, mely homályosan égett s kétes világot terjesztett, kinyitja az aj-tót s a viharos éjbe lép. Fekete felhők üzik az égen gyorsan egymást s éles hideg szél csap az ember arcába. Még egyszer visszatér a kunyhóba, hogy a lámpát a pásztor fiúnak adja át. Ez őt követni akarta; szorosan háta megett állott.

— Fogd a lámpát s maradj a halottnál, rögtön küldök embereket ide, — mondá a pap. A fiú szótlanul rázta a fejét.

— Márton, te félsz a hullától?

Ismét tagadólag rázta fejét.

— Miért nem akarsz tehát itt maradni?

Egy értelmetlen hang lebbent el ajkairól. Félelem, teljes aggodalom tükröződött vissza sáppadt arcán és szemeivel segélykérőleg né-zett a káplánra.

— Nem akarsz felelni, Márton?

Ujból egy sajátságos rángatozás látszott a fiú barna arcán. Ajkait mozgatta s ujjával mutatta nyelvét.

Borzasztó gondolat villant át a lelkész agyán. A gyermek néma volt. Marimelli grófnő borzasztó titka megnémította! Az iménti ré-mület és félelem a leleplezés miatt, megnémí-tották! Márton most nem volt képes többé semmit elárulni. Hideg borzongás futotta át a lelkész.

(Folyt. köv.)

T Á V I R A T O K.

Országgyűlés.

(Folytatás.)

Visontai Soma kimutatja, hogy a föld-alatti vasutnak nyújtani szándékolt kedvez-ményre semmiféle törvényes alap nincs. Azután azt fejtegeti, hogy nemzetgazdaságilag nincs in-dokolva ez a segély. Fölszólítja a minisztert, hogy fejezze ki számokban ezt a segélyt és akkor ki fog hinni, hogy Berzeviczynek nincs igaza, midőn »csekély kedvezménynek« nevezzi azt. Egyáltalán nem lehet indokolni, hogy az állam kedvezményekben részesítsen egy olyan vállalatot, melynek papírjai tőzsdei üzérkedések tárgyát képezik; (Zajos helyeslés a baloldalon.) egy olyan vállalat, mely luxus vonalat akar lé-tesíteni egy mulató helyre. — Éppen ugy van ezzel a kormány, mint annak idejében a vig-szimbázzal, melynek 200,000 frtot akart adni és mikor a képviselőház ezt nem engedte, akkor a vállalat megalakult a kormány segélye nél-kül is.

Gazdasági szempontból is nagyon fontos, hogy ne szoktassuk hozzá a társadalmi és vál-lalkozási tevékenységet, hogy minden dologban az államhoz folyamodjék támogatásért.

Az ország mai pénzügyaira hivatkozik szóló, melyek sokszor nem engedik meg még a fontos szükségletek teljesítését sem. A képví-selő háznak pedig számos tagja van oly vállal-atoknál angazsálva — mint igazgatók, felügye-lők — melyek az állammal szerződéses vagy szállítási viszonyban vannak és azért igen nagy felelősséggel jár az, hogy a képviselőház ilyen támogatást megszavazzon.

Végül szóló — miután látja, hogy a ki-vánt segély nagyságával a kormánypárt nincs tisztába — határozati javaslatot nyújt be az iránt, hogy a pénzügyi bizottság szerezzze be az adatokat, melyekből a tervezett engedmény számbeli nagyságát a képviselőház elé lehessen terjeszteni.

Elnök a vitát bezárja.

Lukács L. pénzügyminiszter Mülek Lajos-sal szemben megjegyzi, hogy a javaslatnak nincs elrejtett szándéka. A benyújtott tervek közül a kormány csak a föld alatti vasut tervét fogad-hatta el, melynek költsége kilométerenként egy millió forint. — A kormány meg van győződve hogy a kedvezmények nélkül a vasut nem lé-tesülhet. Konstatálja, hogy ezek a kedvezmé-nyek nagyon csekély értékűek.

Visontai Soma félremagyarázott szavait igazítja helyre.

Elnök a határozati javaslatot szavazásra bocsátja. A többség nem fogadja el; míg ellen-kezőleg a kormány javaslatát igen.

A részletes tárgyaláson a ház ugy általá-nosságban, mint részleteiben elfogadja a törv. javaslatot.

Elnök a holnapi ülés napirendjére nézve ajánlja a ma elintézett javaslatok harmadik olvasását, továbbá a koronaőr választására, az állandó országház építésére, a boszniai 24 mil-liós hitelre vonatkozó jelentések tárgyalását.

A ház elfogadja az elnök előterjesztését, ki az ülést 1 óra 30 perczkor berekeszti.

Gründolás.

Budapest, május 3. (Saját tud. táv.)

A fővárosban új biztosító-társaság van alakuló félben, mely »Hazai biztosító tár-saság« név alatt már e hó folyamán meg akarja tartani alakuló gyűlését. A társa-

ság elnöke Kossuth Ferencz lesz; vezérigazgató pedig Rónay Mór. Az alapítók névsorában leginkább kormányparti képviselők szerepelnek.

Bánffy nagy államférfi.

Budapest, május 3. (Saját tud. táv.) A bécsi »Judenpresse« Bánffyról vezércikket és konstatálja, hogy a magyar kormány a Bánffy-regime alatt nagy eredményeket ért el. **Csak most tűnik ki, milyen kiváló államférfi áll az új magyar kormány élén.** A budapesti rokonsajtó és a legsötétebb Lipótváros körei tomboló örömmel ünnepelik a legujabban fölfedezett zseniális államférfiut.

Agliárdi nunczius Bánffyról.

Budapest, május 3. (Saját tud. táv.) A »Magyarország« bécsi munkatársa előtt a nunczius csodálkozásának adott kifejezést Bánffy érthetetlen nyilatkozatain, ki Jósika báróval és Kálnoky gróffal együtt ösztönözték a nuncziust ez utjának megtételére. Agliárdi még mindeddig a külügyminiszterrel nem beszélt; de a maga részéről lehetetlennek tartja, hogy ez a támadás Kálnoky gr. beleegyezésével történt volna. A megoldásnak az a módja, hogy ő, a nunczius visszahívassék, teljességgel ki van zárva.

Nagy tűz Konstantinápolyban.

Budapest, május 3. (Saját tud. táv.) Konstantinápoly örmény részében múlt éjjel nagy tűz volt, mely 160 házat pusztított el.

Válság Szibériában.

Budapest, május 3. (Saj. tud. táv.) Belgrádból jött sürgöny jelenti, hogy Sándor király — saját nyilatkozata szerint — ezután a radikálisokkal akar kormányozni.

Egy ünnep költségei.

A német agráriusok között nagy az elégtelenség az éjszakkéleti tengeri csatorna megnyitási ünnepélyére fordított költségek miatt, melyek mástól millióra rugnak.

A Japán béke.

Budapest, május 3. (Saját tud. táv.) A »XIX. Siécle« jelentése szerint Spanyolország is csatlakozott a japán békekötés ellen protestáló hatalmakhoz. A »Times« odesszai levelezőjének jelentése arról ad hírt, hogy Oroszország Mihelyt Japán visszautasítja a követeléseket, azonnal az ellenségeskedésnek terére lép.

Indián háború.

Budapest, május 3. (Saját tud. táv.) Éjszaki Dakotának indián lakossága háborúra határozta magát és már St. Johnst el is foglalták. A fehérbőrű lakosság menekül.

Macedon összeesküvés.

Budapest, május 3 (Saját tud. táv.) A »Köln. Zeitung« szófiai értesülése után jelenti, hogy Macedóniában egy törökellenes keresztény összeesküvést fedeztek fel. Számosakat — köztük bolgár alattvalókat is — elfogtak.

Közgazdaság.

Csirás burgonya.

Tavaszi idején sok szokott lenni a pin-cékben és vermekben a csirás burgonya.

Mindenki igyekszik mielőbb felhasználni csirás burgonyát, mielőtt hasznavehetlenné válna megromlanék s az állatok, kivált a sertések és szarvasmarhák bőven kapnak. Pedig a csirás burgonya különféle betegségeket okozhat, főként emésztési zavarokat, de súlyosabb nyavalyát is, minthogy a csirázó burgonyában sok szokott lenni abból a mérges anyagból, melynek zolanin a neve és a mely anyag kivált a csirákban található nagyobb mennyiségben. Ezért a csirákat okvetlenül el kell távolítani a gumókról, ha a szükség a csirázott burgonya etetését parancsolja. Továbbá ügyelni kell, hogy csak kis adagokban éssék a csirázott burgonyát.

Leghelyesebb még ha főzve vagy gőzölve etetjük, mely esetben azonban a főzőkatlan vagy a gőzölőben összegyűlt levét semmi esetre sem szabad az állatoknak adni, mert ebben a lében gyűl össze a gumókból a főzés vagy gőzölés folytán eltávolított zolanin. A »Berliner Tierärztl. Wochenblatt« sajtósági betegségről tudósít, mely egy istállóban három értékes bikánál észleltetett és minden kezelés nélkül elmult nemsokára, mielőtt elvonták a csirázott burgonyát az illető bikától, mely takarmányból több napon át nagy adagot kaptak. A betegek-nél a lábak belső oldalán a has alsó részén varos bőrkiütés támadt és a szájban a nyak-hártyán, a nyelv széléin, az ajkak belső részén és más helyeken is sárgás színű turósgennyel borított sebek keletkeztek, melyek épen olyanok voltak, mint a hólyagos szájfájásnál a hólyagok felpattanása után támadók.

A száj azonban nem változott, mint a szájfájásnál, sőt ellenkezőleg a rendesnél szárazabb volt. A beteg bikákkal egy istállóban tartózkodó tehének közül egy sem kapta meg a betegséget s ez mutatja, hogy nem volt ragadós természetű. Minthogy pedig a tehének nem ettek burgonyát, továbbá minthogy a betegek is meggyógyultak a burgonya elvonása után, joggal állíthatni, hogy csakugyan a csirázó burgonya okozta a betegséget, melyek 8 napig való tartama alatt a bikák nagyon lesoványodtak. 38.5—39.1 C. fokos láz is lépett fel, étvágyhiánnyal és nagyobb fokú bágyadsággal. A burgonya elvonása után zöldtakarmányra fogott betegeknél a szájnyalka hártyája hamar meggyógyult, a külbőr varassága azonban csak néhány hét multával szűnt meg.

A szentpétervári nemzetközi kertészeti kiállítás díjnyertesei. A szentpétervári nemzetközi nagy kertészeti kiállításon a hivatalos díjazási katalógus szerint 22 nagy aranyérem osztott ki, melyek közül 5 jutott magyarhoni kiállítóknak, 4 külföldi s 13 oroszországi pályázónak; a katalógus szerint az első folyószámmal jelzett nagy aranyérmét Mathiász János szőlőbirtokos jeles szőlőfaj-gyűjteményéért, a 2-ik számmal jelzett nagy aranyérmét Hajós József országgyűlési képviselő, alma és kerti gyűjteményéért, a 15. folyószámmal jelzett nagy aranyérmét Hammersberg Jenő kuriai bíró tokaj-hegyaljai borért, a 16-ik folyószámmal jelzett nagy aranyérmét Lonkowszky Adolf mérnök jeles tokaj-hegyaljai borért és a 18-dik folyószámmal jelzett nagy aranyérmét Mauthner Ödön, mint kiállító és rendező, kitűnő magokért nyerték el. A nevezett díjnyerteseken kívül honi kiállítóink közül összesen 91-en lettek kitüntetve.

Sorsolások. A hitelsorsjegyek május 1-én történt húzásánál a következő sorozatokat húzták: 29, 122, 410, 446, 571, 1020, 1158, 1259, 1336, 1404, 1933, 2164, 2596, 2654, 2735, 3344, 3782, 3964, 4180. A főnyereményt az 1933 sor. 52 szám nyerte, a második nyereményt 3964 sor. 50 sz., a harmadik nyereményt 4180 sor. 60 sz. nyerte. — Az 1868-as osztr. államsorsjegyek május 1-én tartott húzásánál a 300.000 frtos nyereményt az 1996 sor. 13 sz. nyerte, a második nyereményt 50.000 frt 5744 sor. 14 szám nyerte, a harmadik nyereményt 25.000 frtot 15877 sor. 3 sz. nyerte. 1000 frtot nyertek 3146 sor. 7 sz. és 13309 sor. 1 sz., 5000 frtot nyertek 249 sor. 3 sz., 1996 sor. 3 sz., 6303 sor. 1 sz., 6999 sor. 14 sz., 8249 sor. 16 sz., 9014 sor. 15 sz., 9583 sor. 9 sz., 10055 sor. 1 sz., 10395 sor. 1 sz., 14127 sor. 4 sz., 14549 sor. 14 sz. 15877 sor. 5 sz., 16740 sor. 11 sz., 17552 sor. 9 sz. és 18909 szor. 3 számú sorsjegyek.

A budapesti termény-tőzsde forgalma

1895. május 2.

Készaru üzlet. Malmaink ma erősebben foglalkoztak és 5 krral emelkedett árak mellett 30.000 q. hazai búzát szereztek meg. Külföldön az irányzat ismételhetőbb szinezetet öltött és a buzabirtokosok visszatartott álláspontot foglalnak el.

Idegen búzában nem volt forgalom.

Rozs irányzata változatlan, 5.95—6.— forinton adott el.

Arpa irányzata nyugodt.

Tengeri irányzata változatlan.

Zab irányzata esendes. Elkelt: 200 q. 7 frt, 100 q. 6.93 $\frac{1}{2}$ frt. 100 q. 6.90 készpénzfizetés ellen.

Mai hivatalos jegyzések effektív árakban.

Faj	Minős. súly hektol.	100 kgr. ára		Minős. súly hektol.	100 kgr. ára	
		frtől	frtíg		frtől	frtíg
Bánsági	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	7.30	7.35	79	7.35	7.40
»	uj 80	7.40	7.45	81	7.45	7.50
»	uj 82	7.50	7.55	—	—	—
Tiszavidéki	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	7.35	7.40	79	7.40	7.45
»	uj 80	7.45	7.50	81	7.50	7.55
»	uj 82	7.55	7.60	—	—	—
Pestvidéki	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	7.30	7.35	79	7.35	7.40
»	uj 80	7.40	7.45	81	7.45	7.50
»	uj 82	7.50	7.55	—	—	—
Fejérmegyei	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	7.30	7.35	79	7.35	7.40
»	uj 80	7.40	7.45	81	7.45	7.50
»	uj 82	7.50	7.55	—	—	—
Bácskai	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	7.40	7.45	79	7.45	7.50
»	uj 80	7.40	7.55	81	7.55	7.60
»	uj 82	7.50	7.65	—	—	—
Román	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	—	—	79	—	—
»	uj 80	—	—	81	—	—
»	uj 82	—	—	—	—	—
Szerb	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	—	—	79	—	—
»	uj 80	—	—	81	—	—
»	uj 82	—	—	—	—	—
Bolgá	uj 74	—	—	75	—	—
»	uj 76	—	—	77	—	—
»	uj 78	—	—	79	—	—

II. Határidő üzlet. Amerika ma 2 centnyi áremelkedéssel lepte meg a világot, mely változást a »visibel supply« újabb apadásával és egy a buzavetéseken kárt okozó féreg megjelenésével indokolták.

Előfordult kötések: buza tavaszra 7.24—7.28 frt, buza május—júniusra 7.20—7.28 frt, rozs tavaszra 6.—6.05 frt, tengeri máj.—jun. 6.89—6.94 frt, zab tavaszra 6.52—6.62 forint, szept. okt. 6.14—6.17 frt káposzta-repce augusztus—szeptemberre 10.50—10.60 forint.

Sertés-üzlet.

Kőbánya, május 2. Készlet: 155.196 drb. Urasági öreg kövér I. rendű: 44 $\frac{1}{2}$ —45 kr.; közép: 44—44 $\frac{1}{2}$ kr.; süldő kövér: 47—48 kr.; sovány: 45—46 kr.; román: —; Szerb kövér 46—46 $\frac{1}{2}$ kr.; könnyű 44 $\frac{1}{2}$ —45 $\frac{1}{2}$ kr. A hizott sertés üzlet irányzata: változatlan.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. május 4-én.

Magyar aranyjáradék 4%	—	—	—	123.—
Magyar koronajáradék	—	—	—	99.20
Magyar vasúti kölesön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	126.—
Magyar vasúti kölesön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	—	—	—	104.—
Magyar keleti vasúti államkötvény 1876-ból	—	—	—	125.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	99.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	101.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	—	—	—	98.25
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölesön	—	—	—	162.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölesön	—	—	—	149.25
Osztrák járadék papírban	—	—	—	101.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	—	101.25

Osztrák járadék aranyban	123.50
Osztrák korona járadék	101.25
1860. osztr. államsorsjegyek	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1083.—
Magyar hitelbank részvény	464.—
Osztrák hitelintézet részvény	417.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	428.50
20 frankos arany (Napoleonó'or)	969.—
Német birodalmi márka	59.80
London vista	122.30
Paris vista	48.50
20 márkás arany	11.96

SZINKÖR NAGYVÁRADON.

Nagy bérlet 3-ik szám.
Páratlan.

I. Kis bérlet 3-ik szám.
Páratlan.

Szombaton, 1895. május hó 4-én

itt először:

A BÁNYAMESTER.

Operette 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Rodorik, herceg	Mezey Mihály
Fichtenau, grófkisasszony	Sugár Aranka
Zwack, bányaigazgató	Fóris Pista
Elfrida, felesége	Tolnainé
Dusél irnok	Sólyom Lajos
Martin, bányamester	Hunyady József
Nelli, csipkeverő leány	R. Réthy Laura
Stróh fogadós	Csatár Győző

Bányászok. Polgárok. Ünnepi vendégek. Bányászönvendékek. Bányászzenekar. Csipkeverő leányok. Tört. egy német városkában, a század első felében.

Kezdeté fél 8 órakor.

Holnap, vasárnap, május hó 5-én, két előadás:

Délután fél 4 órakor, leszállított helyárrakkal, bérlet-szünetben

II. Rákóczy Ferencz fogsága.

Történeti színmű.

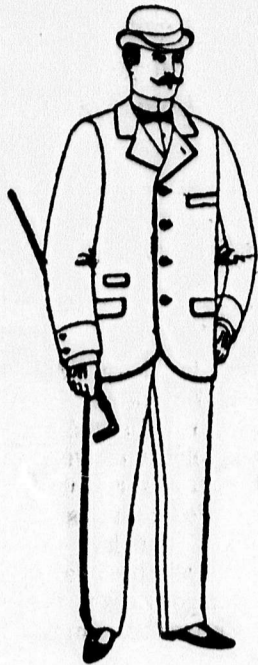
Este fél 8 órakor, rendes helyárrakkal, bérletfolyamban másodszer:

A BÁNYAMESTER.

Operette.

NYILTÉR.

Valódi kék és fekete színű Cheviot öltönyök

16 és 20 frtért, tiszta gyapju divatos Loden-öltönyökmozaik és barna színekben

17 frtért kaphatók
NEUMANN M.

férfi-ruha-üzletében Nagyváradon csakis Bémer-tér, (Kishid-fő.)

(Czégemet hason nevű czéggel kérem össze nem tévesztetni.)

Vidéki megrendelések utánvét mellett eszközöltetnek.

Meg nem felelő áruk szívesen kicseréltetnek.

(77) 35—75

ERŐDI H.

czukrászata

Renoválás következtében néhány napra a színházi kioszkba

tételezt át, a hol úgy mint eddig a n. é. közönségnek mindennel szolgálatjára áll.

Rendelések azonban az üzlet helyiségben is felvállaltatnak.

Teljes tisztelettel

Erődi H.

(100) 5—6

Szent-László Főútvad: június hó 1-től augusztus végéig. Előútvad: május 31-ig. Utóútvad: Szeptember hó 1-től október hó végéig 50% »szobahőmérséklettel.«

gyógyfürdő.

(Püspök-fürdő.) Nagyvárad mellett félóra vasuti állomás, távirtda és posta.

Fürdőmegnyitás kezdete május hó 1-én.

Ujjonnan fűtött ártézi-kút, mely csak 36 méter mélységénél fogva valóban a természeti ritkaságok közé sorozható. A bámulatos kristálytisztá viznek hőfoka 33 1/2 Réaumur. Ezen ujjonnan talált hévíztömeg be lett vezetve minden fürdőmedencébe s nevezetesen a tükörfürdőbe, valamint a kádás és mórfürdőbe is, mely utóbbiak hatása, mivel a mórföld e kitűnő gyógyhatású hévízben van felolvasztva s alkalmazva — kettős lévén, feltűnő gyógyeredményeket mutat fel.

1894. évről 1895. évre az összes fürdő-medencék és vetkezők egészen újból lettek a legnagyobb kényelemmel és eleganciával építve. Azonfelül épült 15 kényelmes kád- és mórfürdő.

Van e fürdőtelepen igen diszes gyógyterem, gyógyfürdő nagy társalgó- és táncszobával, étteremmel, kávéházzal és fedett terasszokkal, közvetlenül a nagy és árnyas erdő szélén; séták a diszes parkban, az árnyas erdőben és a Somlyó-hegyen földött sétahely, kitűnő konyha, kitűnő borok; hírlapok, tekepálya, naponta háromszor zene. Időközönként a váradi katonai zenekar is játszik.

A hévforrások kitűnő eredménnyel használtatnak az ivóvízzel együtt, heveny és különösen idült gyomor-, bél-, légcső-, tüdő- és hólyaghurutoknál; feltűnő eredményeket tanúsított a májbajoknál s nevezetesen az epékővek képződésénél, az epeutak, első műtéténél, valamint az ezekből származott sárgaságoknál kezdődő vagy már előrehaladt vesebajoknál, melyek a vízbetegség tüneteit idézik elő.

A mórfürdők, melyek szintén ezen kitűnő gyógyhatású hévízzel készítettnek, bámulatos eredményeket mutattak a heveny és idült izületi csúszoknál, valamint köszvényes fájdalmak, izületi daganatoknál, görvélkőrnél, de legkivált azon női betegségeknek, melyek oly mindennapiak s melyek a női szervezetet annyira kimeríteni szokták, ilyenek a rendetlen vérvesztések, az ezen időben megjelenni szokott méh- és alhasi fájdalmak, fehér-folyás stb.

A fürdő 120 szép, tágas világos szobával rendelkezik. — Fürdő-ország: **Dr. FILKOR LAJOS.** Bővebb tudósításokkal szolgál

(92) 3—10

a fürdőgondnokság.

Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!

Végeladás!

Miután a helybeli piacon a **Deutsch K. I.**-féle házban levő üzletünket felhagyjuk, illetve új üzletünkkel egyesítjük, kényszerítve vagyunk a régi üzletben felhalmozott fölösleges árut,

SZOLID ALAPON VEZETETT

VÉGELADÁS

utján értékesíteni, minek folytán *vásznak, asztalneműek, fehérneműek, férfi- és női ruhaszövetek, függönyök, ágy- és asztalterítők, butorszövetek* stb.

mélyen leszállított árak

mellett adtuk el.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

(108) 2—20

NAGYVÁRAD, Szent-László-tér.

Állványok eladó

Kunz József és Társa cég

Szent-László-tér,

DEUTSCH K. I.-féle házban levő üzletben.

Mélyen leszállított árak készpénzfizetés mellett!